

Donatella Di Pietrantonio

Cea care se întoarce

Traducere din limba italiană
de Mihaela Găneț

Lumina alterna cu umbra norilor ce coborau dinspre munte și cu frigul venit pe neașteptate. Unii s-au oferit să mă ducă la casa fermierului, să-mi dea un pahar cu apă. Am refuzat. După o vreme, a venit soția lui cu o cană cu lapte de la vaci.

— Poftim, a spus.

Am clătinat din cap, apoi ceva din ființa ei, grosimea mâinii pe obrazul meu, m-a convins să încerc. Am băut o gură, dar avea gust de sânge. I-am înapoiat cana în timp ce ploaia începea să cadă în ea.

Vincenzo nu s-a întors acasă. Acolo nu era loc pentru priveghi. Biserica parohiei a găzduit sicriul din lemn de pin în care se odihnea, îmbrăcat cu tricoul și pantalonii evazați pe care și-i cumpăraseră de curând. Din compasiune, medicul îi cususe rana deschisă de la gât. Găurile cusăturii semănau cu cele ale țepilor de fier care-i intraseră în carne la sfârșitul zborului. Acea tăietură nu va mai avea timp să se cicatrizeze precum cea în formă de schelet de pește de la tâmplă. În penumbra cu miros de tămâie, fața îi era umflată și vineție, mai puțin câteva zone deschise la culoare, cu nuanțe care băteau spre verde.

Adriana aflase ultima. Un plânset lung, eliberator, întinsă pe patul lui.

— Cum îți mai dau banii pe care mi i-ai împrumutat? repeta în absența lui.

Apoi se apucase să cotrobăie prin camere, cu mâinile căutând febril prin sertare, prin dulapuri, prin borcane. Am văzut-o băgând ceva într-un buzunar, înainte să

iasă să meargă la biserică. Vecinele se învârteau pe lângă sicriu, așezând alături de corp obiectele necesare pe lumea cealaltă: pieptăn, aparat de ras, batiste bărbătești. Monede ca să-i plătească luntrea lui Caron. Apoi i s-a așezat alături și Adriana, și i-a atins degetele încrucișate pe piept. S-a tras brusc înapoi: nu se aștepta să fie atât de reci și țepene. A scos din buzunar cadoul de la țigani, vrând să i-l pună pe degetul pe care-l purta de obicei. N-a reușit și a trebuit să se mulțumească cu degetul mic, unde s-a blocat la jumătate. A întors puțin inelul, spre partea cu gravurile.

A venit puțină lume să-și ia rămas-bun, rudele și bătrâne din împrejurimi a căror unică distracție era să meargă să vadă morții. A venit și profesoara Perilli și, în loc să-i facă semnul crucii la fel ca toți ceilalți, l-a sărutat pe frunte după ce a stat câteva minute lângă el.

Dintr-un sat de munte au sosit bunicii din partea tatălui, care nu plecau niciodată de-acasă. S-au așezat lângă nepotul adormit pe vecie. Eu nu-i cunoșteam și nu știu dacă-și aminteau de mine ca nou-născută. Adriana le-a șoptit cine sunt și, din nemișcarea lor, m-au privit un moment ca pe o străină. S-au retras în sine. Prima mea mamă își pierduse deja părinții. N-aveau cum s-o consoleze.

Pe la ora 11, preotul a început să stingă lumânările și ne-a trimis pe toți acasă. Vincenzo a rămas singur în ultima lui noapte pe pământ, sub ochii încremeniți ai statuilor.

La slujba din dimineața următoare, am reușit să disting doar câteva cuvinte, trimiteri la cine se pierdea în lipsa

unei călăuze sigure și de neclintit, oițe rătăcite pe care Dumnezeu le va primi în brațele sale milostive, grație rugăciunilor noastre. La ieșire, o ploaie ușoară și un cerc de umbrele negre în jurul nostru, exprimându-și condoleanțele. Un necunoscut nu știa cum să și le exprime. Mi-a șoptit niște urări și m-a sărutat pe obraji. Acela a fost, probabil, momentul când am început să simt că aparțin familiei lui Vincenzo.

Când am ajuns la cimitir, ploaia se oprise. Rămăseserăm puțini alături de el. De cealaltă parte a gropii a apărut, la un moment dat, tatăl meu, carabinierul, care-și ținea gulerul hainei ridicat cu o mână. M-a salutat dând ușor din cap și a deschis gura ca și cum ar fi vrut să-mi vorbească de la distanță. Apoi a închis-o. Avea barbă, cum îmi spusese Nicola, și părea puțin neîngrijit. Aproape că n-am reacționat la acea întâlnire atât de mult așteptată. Nu m-am dus la el, oricum, în acele clipe, n-aș fi știut ce să-l întreb. După câteva minute, deja nu mai era acolo.

Au venit și țigani. S-au așezat separat, într-un loc luminat de-o rază de soare. Erau patru, cred că mai tineri decât fratele meu, mai puțin unul, care părea adult și purta o cămașă violetă cu guler înalt și cu o panglică de doliu la piept. Aveau pantofi lustruiți și își dăduseră cu briantină părul negru pieptănat pe spate, ca în zilele de duminică. I-au adus un ultim omagiu prietenului lor, doar prin prezență.

Dincolo de zidul cimitirului îi așteptau caii lăsați liberi.

Ne-am întors în casa înghețată. În noaptea aceea, ninsese sus la munte, mai devreme decât de obicei, și de câteva ore vântul bătea cu putere peste toată valea. Ferestrele zdrăngăneau, iar vântul pătrundea în camere printre geamuri. Vecina, care-l ținuse pe Giuseppe pe timpul înmormântării, l-a adus înapoi, dar când s-a apropiat cu copilul în brațe de mamă, ea a întors capul. Nici Adriana nu l-a vrut. L-am luat eu, m-am așezat pe un scaun și mi-am sprijinit capul de perete. Abia reușeam să-l țin, stoarsă de vlagă. Simțea că nu sunt de încredere și stătea nemișcat. Femeile de la celelalte etaje pregătiseră mâncare și lăsaseră băuturi pe masă. Nu știu dacă vreunul dintre noi a mâncat.

După o vreme, Giuseppe a dat semne de neliniște, voia jos din brațe. S-a târât până la mama îmbrăcată în negru și a privit-o de jos cu ochi mari, întrebători. Probabil l-a văzut și ea, din înaltul dezolării ei. L-a ocolit și s-a dus să se întindă pe pat, rămânând acolo până în după-amiaza următoare. Vecinele s-au dus la ea pe rând, cu câte o cană cu supă caldă, ca atunci când abia născuse, dar acum întorcea mereu capul.

În zilele următoare, ne-au invitat la masă fie una, fie alta. Eu preferam să rămân acolo, mă mulțumeam cu pâine sau cu ce-mi aducea Adriana de la ele. Noaptea mi se părea că-l aud pe Vincenzo mișcându-se printre cearșafuri și credeam că moartea fusese doar un vis sau o farsă bine jucată. În unele momente, îi simțeam mirosul atât de bine definit impregnat în cameră. Cât de dură era apoi întoarcerea la realitatea absenței lui. Mă trezeam tresărind, cu respirația lui lipită de mine, ca atunci când venise să mă caute pe întuneric.

Nu era singurul care-mi luase în stăpânire orele de insomnie. La cimitir, mi s-a părut că abia-l văzusem pe tatăl meu, dar fața lui pe jumătate acoperită de barbă îmi revenea insistent în amintire. Ochii lui severi, de fapt, dezamăgiți. Renunțase să-mi vorbească, de asta eram sigură. Poate se temea c-o să-l rog să mă ia înapoi acasă, sau poate că era mai mult de-atât în privirea lui. Greutatea unui reproș nerostit. Dacă el decisese să mă dea înapoi? Nu-mi imaginasem până atunci acea posibilitate. Dar ce vină aș fi putut avea? Oare aflase că mă sărutasem de două ori pe hol la școală? Era prea puțin ca să te debarasezi de-o fiică. Înțelegeam lucrul ăsta chiar și la vârsta mea, și-n ciuda tuturor închipuirilor pe care mi le alimenta noaptea. Dacă greșisem cu ceva, nu-mi aminteam.

La început, mama și-a petrecut mare parte din timp în pat, așezată pe-o parte, cu ochii deschiși. Giuseppe voia să stea lângă ea și n-o deranja. Cele câteva picături de lapte, pe care încă le primea până cu câteva zile în

urmă, secaseră acum în sânii ei. Rămânea lipit de ea, în acea căldură pasivă. Se cățara pe corpul căzut pradă abandonului, se învârtea în jurul lui. După câteva tentative, nici nu mai încerca să-i atragă atenția, ar fi fost inutil. Uneori, însă, țipa pe neașteptate și fugeam spre el. În cameră, împietrită câteva clipe, nu știam ce să fac. Ea mă privea cu ochii aceia. Îl luam pe Giuseppe în brațe și-l scoteam din cameră.

Apoi a început să se ridice din pat și vecinele, găsimd-o în picioare, au încetat să ne mai ajute. Dar mama nu făcea nimic în casă. De câte ori se simțea în stare, o lua pe șosea, se ducea până la strada cu chiparoși. Se îmbrăca mereu în negru și părul ei nepieptănat semăna cu frunzele rămase iarna pe crengile unui copac. Într-o dimineață, am rugat-o să mă lase s-o însoțesc. S-a uitat fix la mine, fără să răspundă. M-am ținut după ea, mergând la un pas în urma ei, și n-am schimbat nici măcar un cuvânt preț de doi kilometri. S-a însufletit doar când a atins pământul sub care era îngropat Vincenzo. Acum, că murise, era singurul fiu care conta pentru ea.

Întorcându-ne, am observat-o cum mergea din nou în fața mea. Îmi înfrânam picioarele, potrivindu-mi mersul cu al ei. Buruienile de pe marginea drumului o zgâriau, dar nu le simțea. Câteodată, însă, se abătea spre mijlocul șoselei, fără să-și dea seama de pericol. Un claxon a făcut-o să tresară înainte să am timp să-i corectez direcția. Compasiunea mi s-a preschimbat pe loc în furie și-am luat foc pe dinăuntru. Iat-o, *mater*